

32003L0008

31.1.2003

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

L 26/41

DYREKTYWA RADY 2003/8/WE**z dnia 27 stycznia 2003 r.****w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c) oraz art. 67,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia Europejska postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwój obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w którym zapewniony jest swobodny przepływ osób. W celu stopniowego tworzenia tego obszaru konieczne jest, aby Wspólnota przyjęła środki dotyczące współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających charakter transgraniczny oraz konieczne dla właściwego funkcjonowania wspólnego rynku.
- (2) Zgodnie z art. 65 lit. c) Traktatu środki te wiążą się z działaniami na rzecz zniesienia wszelkich przeszkód w celu lepszego funkcjonowania procesów cywilnych, jeśli konieczne także przez promowanie zgodności zasad postępowania cywilnego we wszystkich Państwach Członkowskich.
- (3) Rada Europejska w Tampere, która odbyła się w dniach 15 i 16 października 1999 r., wezwała do ustanowienia minimalnych norm zapewniających równy poziom pomocy prawnej w sporach transgranicznych w całej Unii.
- (4) Wszystkie Państwa Członkowskie są stronami Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. Zagadnienia odnoszące się do tej dyrektywy powinny być zgodne z konwencją, w szczególności z zasadą równości stron, biorących udział w sporze.
- (5) Niniejsza dyrektywa ma na celu zachęcanie do ubiegania się o pomoc prawną w sporach transgranicznych przez osoby, które nie posiadają wystarczających środków, tam gdzie pomoc jest konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Powszechnie uznane prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości zostało także potwierdzone w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- (6) Ani brak środków w posiadaniu strony procesu, bez względu na to, czy występuje jako powód lub pozwany, ani trudności wynikające z transgranicznego charakteru sporu, nie powinny stać na przeszkodzie skutecznemu dostępowi do wymiaru sprawiedliwości.
- (7) Jako że cele niniejszej dyrektywy nie mogą być skutecznie osiągnięte przez Państwa Członkowskie działające we własnym zakresie, a zatem mogą być w skuteczny sposób osiągnięte na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki w zgodzie z zasadą pomocniczości, ustanowioną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, ustanowioną w tym artykule, postanowienia niniejszej dyrektywy nie wykraczają poza środki konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (8) Głównym celem niniejszej dyrektywy jest zagwarantowanie równego poziomu pomocy prawnej w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie pewnych minimalnych wspólnych norm odnoszących się do pomocy prawnej dla tego typu sporów. Dyrektywa Rady jest w tym celu najbardziej odpowiednim instrumentem prawnym.
- (9) Niniejszą dyrektywę stosuje się sporów transgranicznych w sprawach cywilnych i handlowych.
- (10) Wszystkie osoby biorące udział w sporze cywilnym lub handlowym objętym niniejszą dyrektywą muszą mieć możliwość obrony swoich praw przed sądem, nawet jeśli sytuacja materialna tych osób czyni niemożliwym poniesienie przez nie kosztów procesu. Pomoc prawna jest uważana za właściwą, gdy umożliwia jej beneficjentowi skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości na warunkach ustanowionych w niniejszej dyrektywie.
- (11) Pomoc prawna powinna obejmować przedprocesową poradę prawną służącą rozstrzygnięciu sporu przed wniesieniem sprawy do sądu, pomoc prawną w trakcie wnoszenia sprawy do sądu oraz reprezentowanie w sądzie, a także pomoc w kosztach procesu lub zwolnienie z powyższych kosztów.
- (12) Prawu Państwa Członkowskiego, w którym usytuowany jest sąd lub w którym orzeczenie ma zostać wykonane, pozostawia się, czy koszty procesu mogą obejmować koszty strony przeciwnej nałożone na beneficjenta pomocy prawnej.
- (13) Wszyscy obywatele Unii posiadający miejsce stałego zamieszkania, jak i stałego pobytu na terytorium Państwa Członkowskiego, muszą kwalifikować się do pomocy prawnej w sporach transgranicznych, w przypadku spełnienia przez nich warunków przewidzianych w niniejszej dyrektywie. To samo dotyczy obywateli państw trzecich stale i zgodnie z prawem przebywających w Państwie Członkowskim.

⁽¹⁾ Dz.U. C 103 E z 30.4.2002, str. 368.⁽²⁾ Opinia wydana dnia 25 września 2002 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).⁽³⁾ Dz.U. C 221 z 17.9.2002, str. 64.

- (14) Do dyspozycji Państw Członkowskich należy zdefiniowanie progów, powyżej których zakłada się, iż osoba może pokryć koszty procesu na warunkach określonych niniejszą dyrektywą. Progi te muszą być zdefiniowane w świetle różnych obiektywnych czynników, takich jak dochód, kapitał lub sytuacja rodzinna.
- (15) Cel niniejszej dyrektywy nie mógłby być jednak osiągnięty, jeśli wnioskujący o pomoc prawną nie mieliby możliwości udowodnienia, iż nie mogą ponieść kosztów sądowych, nawet jeśli ich środki przekraczają próg zdefiniowany przez Państwo Członkowskie, w którym siedzibę ma sąd. W trakcie oceny, na podstawie której pomoc prawna ma być udzielona, organy Państwa Członkowskiego, w którym siedzibę ma sąd, mogą wziąć pod uwagę informację, czy wnioskodawca spełnia kryteria pod względem zdolności finansowej uprawniające do korzystania z pomocy w Państwie Członkowskim stałego zamieszkania lub stałego pobytu.
- (16) Możliwość zastosowania w konkretnym przypadku innych mechanizmów w celu zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości nie jest formą pomocy prawnej. Może to jednak prowadzić do domniemania, iż zainteresowana osoba jest w stanie ponieść koszty procesu, mimo jej niesprzyjającej sytuacji finansowej.
- (17) Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość odrzucenia wniosku o pomoc prawną ze względu na jawnie nieuzasadnione działania lub na podstawie istoty sprawy dopóki zagwarantowana jest porada przedprocesowa lub dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Przy podejmowaniu decyzji na podstawie merytorycznych przesłanek wniosku Państwo Członkowskie może odrzucić wniosek, w przypadku gdy wnioskodawca wnosi pozew o zniesławienie i nie poniósł żadnych szkód materialnych lub finansowych lub w przypadku gdy podanie dotyczy skargi wynikającej bezpośrednio z działalności handlowej wnioskodawcy lub działalności na własny rachunek.
- (18) Złożoność różnic pomiędzy systemami prawnymi Państw Członkowskich i koszty nieodłącznie związane z transgranicznym wymiarem sporu nie powinny uniemożliwiać dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Pomoc prawna powinna zatem obejmować pokrycie kosztów związanych bezpośrednio z transgranicznym charakterem sporu.
- (19) Sądy Państw Członkowskich, rozważając wymóg osobistego stawienia się osoby w sądzie, powinny wziąć pod rozwagę wszelkie korzyści, jakie niosą ze sobą postanowienia rozporządzenia Rady nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych ⁽¹⁾.
- (20) W przypadku przyznania pomocy prawnej, musi ona obejmować całe postępowanie, włączając koszty związane z wykonaniem orzeczenia; udzielenie wnioskodawcy pomocy prawnej powinno być kontynuowane, w przypadku gdy ma miejsce odwołanie od wyroku przez beneficjenta pomocy prawnej lub przeciwko niemu, dopóki
- zostają spełnione warunki dotyczące środków finansowych i istoty sporu.
- (21) Pomoc prawna musi zostać przyznana w równym stopniu w przypadku tradycyjnego procesu jak i pozasądowej formy postępowania, takiej jak rozprawa ugodowa, jeśli odwołanie się do niej jest wymagane przez prawo lub nakazane przez sąd.
- (22) Pomoc prawna powinna również zostać udzielona w celu wykonania autentycznych instrumentów w innym Państwie Członkowskim, na warunkach zdefiniowanych w niniejszej dyrektywie.
- (23) W przypadku udzielenia pomocy prawnej przez Państwo Członkowskie, w którym mieści się sąd lub w którym orzeczenie ma zostać wykonane, wyłączając pomoc przedsporną, gdy wnioskodawca nie zamieszkuje na stałe ani nie przebywa stale na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym mieści się sąd, Państwo Członkowskie musi zastosować własne prawodawstwo, zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy.
- (24) Decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia pomocy prawnej powinien podejmować właściwy organ Państwa Członkowskiego, w którym mieści się sąd lub orzeczenie ma zostać wykonane. Dotyczy to zarówno przypadku rozpatrywania sprawy przez sąd pod względem jej istoty, jak i podejmowania decyzji, czy mieści się ona we właściwości sądu.
- (25) Współpraca sądowa w sprawach cywilnych pomiędzy Państwami Członkowskimi powinna być zorganizowana w taki sposób, by wspierała informowanie społeczeństwa i kręgów zawodowych oraz służyła uproszczeniu i przyspieszeniu przekazywania wniosków o pomoc prawną pomiędzy Państwami Członkowskimi.
- (26) Inspiracją dla ustanowienia w niniejszej dyrektywie mechanizmu powiadamiania oraz przekazywania wniosków był mechanizm przedstawiony w Porozumieniu europejskim w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej, podpisanym w Strasburgu w dniu 27 stycznia 1977 r., zwanym dalej „Porozumieniem 1977”. Ustanawia się limit czasowy dla przekazywania wniosków o pomoc prawną, nieprzewidziany w Porozumieniu 1977. Stosunkowo krótki okres przyczynia się do lepszego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.
- (27) Informacja przekazywana zgodnie z niniejszą dyrektywą powinna być chroniona. W związku z obowiązaniem dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych ⁽²⁾ oraz dyrektywy 97/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych w sektorze telekomunikacyjnym ⁽³⁾, nie ma potrzeby ustanawiania za pomocą niniejszej dyrektywy szczególnych przepisów dotyczących ochrony danych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, str. 31.

⁽³⁾ Dz.U. L 24 z 30.1.1998, str. 1.

- (28) Ustanowienie standardowego formularza wniosku o pomoc prawną oraz o przekazanie wniosku o pomoc prawną w przypadku sporów transgranicznych ułatwi i przyspieszy procedurę.
- (29) Ponadto formularze wniosku o pomoc prawną, w tym także krajowe formularze, powinny być bardziej dostępne na szczeblu europejskim, m.in. dzięki systemowi Europejskiej Sieci Sądowej utworzonej na podstawie decyzji 2001/470/WE⁽¹⁾.
- (30) Środki konieczne w celu wykonania niniejszej dyrektywy powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji⁽²⁾.
- (31) Należy zaznaczyć, iż ustanowienie minimalnych norm odnoszących się do pomocy prawnej sporach transgranicznych, nie uniemożliwia Państwom Członkowskim przyjęcia bardziej korzystnych rozwiązań dotyczących wnioskodawców i beneficjentów pomocy prawnej.
- (32) „Porozumienie 1977” oraz Protokół do Porozumienia podpisany w Moskwie w 2001 r. obowiązuje w stosunkach między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi, które są stroną tego Porozumienia oraz jego Protokołu. Jednakże niniejsza dyrektywa ma pierwszeństwo przed przepisami „Porozumienia 1977” i Protokołu w stosunkach między Państwami Członkowskimi.
- (33) Wielka Brytania i Irlandia zgłosiły wolę przystąpienia do niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Wielkiej Brytanii i Irlandii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.
- (34) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską Dania nie przystępuje do niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana i nie jest podmiotem jej stosowania.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

Cel i zakres

1. Celem niniejszej dyrektywy jest usprawnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze.

2. Dyrektywa ma zastosowanie do sporów transgranicznych w sprawach cywilnych i handlowych, bez względu na rodzaj organu sądowego, który ma rozstrzygnąć spór. Stosowanie dyrektywy nie obejmuje w szczególności spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

3. W niniejszej dyrektywie termin „Państwo Członkowskie” oznacza Państwa Członkowskie z wyjątkiem Danii.

Artykuł 2

Spory transgraniczne

1. Do celów niniejszej dyrektywy, spór transgraniczny ma miejsce, w przypadku gdy strona ubiegająca się o pomoc prawną, o jakiej mowa w dyrektywie, stale zamieszkuje lub stale przebywa w Państwie Członkowskim innym od tego, w którym mieści się sąd lub w którym orzeczenie ma być wykonane.

2. Państwo Członkowskie, na którego terenie zamieszkuje strona sporu, jest określone zgodnie z art. 59 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania i orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych⁽³⁾.

3. Określenia, czy ma miejsce spór transgraniczny, dokonuje się w momencie złożenia wniosku zgodnie z niniejszą dyrektywą.

ROZDZIAŁ II

PRAWO DO POMOCY PRAWNEJ

Artykuł 3

Prawo do pomocy prawnej

1. Osoby fizyczne biorące udział w sporze, będącym przedmiotem niniejszej dyrektywy, są uprawnione do otrzymania stosownej pomocy prawnej w celu zapewnienia im skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej dyrektywie.

2. Pomoc prawna jest uważana za właściwą, kiedy gwarantuje:

- poradę przedsporną, w celu rozstrzygnięcia sporu przed wniesieniem sprawy do sądu;
- pomoc prawną i reprezentowanie w sądzie, zwolnienie korzystającego z pomocy prawnej z kosztów sądowych lub pomoc w ich uiszczeniu, w tym kosztów określonych w art. 7 niniejszej dyrektywy, a także związanych z opłaceniem osób uprawnionych przez sąd do dokonywania czynności w trakcie procesu.

W Państwach Członkowskich, w których strona przegrywająca jest obciążona kosztami strony przeciwnej, w przypadku gdy korzystający z pomocy prawnej przegrywa proces, pomoc prawna pokrywa koszty poniesione przez stronę przeciwną, jeżeli pokrywałaby koszty, jakimi obciążony byłby korzystający z pomocy stale zamieszkujący lub przebywający na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym mieści się sąd.

⁽¹⁾ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, str. 25.

⁽²⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1496/2002 (Dz.U. L 225 z 22.8.2002, str. 13).

3. Państwa Członkowskie nie zapewniają pomocy prawnej lub reprezentowania w sądzie w przypadku procesów umożliwiających stronom sporu osobiste reprezentowanie interesów, z wyjątkiem przypadków, w których sąd lub inny uprawniony do tego organ postanowi inaczej w celu zapewnienia równości stron lub ze względu na złożoność sprawy.

4. Państwa Członkowskie mogą żądać od korzystających z pomocy prawnej uiszczenia odpowiedniej części kosztów procesu, biorąc pod uwagę warunki określone w art. 5.

5. Państwa Członkowskie mogą stanowić o podejmowaniu przez właściwy organ decyzji o częściowym lub całkowitym zwrocie kosztów przez korzystających z pomocy prawnej, w przypadku gdy ich sytuacja finansowa znacznie się polepszyła lub też, gdy decyzja o przyznaniu pomocy prawnej została podjęta na podstawie nieścisłych informacji udzielonych przez wnioskodawcę.

Artykuł 4

Zasada niedyskryminacji

Państwa Członkowskie przyznają pomoc prawną, kierując się zasadą niedyskryminacji wobec obywateli Unii i osób pochodzących z krajów trzecich, legalnie przebywających na terytorium Państwa Członkowskiego.

ROZDZIAŁ III

WARUNKI I ZAKRES POMOCY PRAWNEJ

Artykuł 5

Warunki dotyczące środków finansowych

1. Państwa Członkowskie przyznają pomoc prawną osobom ujętym w art. 3 ust. 1, które są całkowicie lub częściowo niezdolne do poniesienia kosztów procesu przedstawionych w art. 3 ust. 2 ze względu na ich sytuację ekonomiczną. Pomoc ta ma zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

2. Sytuację ekonomiczną tych osób ocenia kompetentny organ Państwa Członkowskiego, w którym mieści się sąd, mając na uwadze różne obiektywne czynniki, takie jak dochód, kapitał lub sytuacja rodzinna; włączając w to także oszacowanie środków finansowych osób, które są zależne finansowo od wnioskodawcy.

3. Państwa Członkowskie mogą zdefiniować progi, na podstawie których można przypuszczać, iż przekraczający je wnioskodawca może częściowo lub całkowicie pokryć koszty procesu ujęte w art. 3 ust. 2. Progi te są definiowane na podstawie czynników opisanych w ust. 2 niniejszego artykułu.

4. Progi zdefiniowane zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu nie mogą służyć odmowie udzielenia pomocy prawnej wnioskodawcom, którzy je przekroczyli, w przypadku udowodnienia przez nich, iż nie mogą pokryć kosztów procesu ujętych w art. 3 ust. 2, w wyniku różnic kosztów utrzymania pomiędzy Państwami Członkowskimi stałego zamieszkania lub pobytu.

5. Udzielenie pomocy prawnej nie jest konieczne, gdy wnioskodawcy mają zapewniony skuteczny dostęp do innych mechanizmów mogących pokryć koszty procesu opisane w art. 3 ust. 2.

Artykuł 6

Warunki dotyczące istoty sporu

1. Państwa Członkowskie mogą postanowić o możliwości odrzucenia wniosku o pomoc prawną przez właściwe organy, jeśli wnioskodawca ma na celu podjęcie działań, które wydają się oczywiście bezzasadne.

2. Jeśli oferowane jest doradztwo przedsporowe, można odmówić lub unieważnić przyznanie dalszej pomocy prawnej na podstawach dotyczących istoty sprawy, dopóki zagwarantowany jest dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

3. Przy podejmowaniu decyzji na podstawie treści wniosku oraz bez uszczerbku dla postanowień art. 5 Państwo Członkowskie bierze pod uwagę znaczenie danej sprawy dla wnioskodawcy. Państwo Członkowskie może także wziąć pod uwagę istotę sprawy, w przypadku gdy wnioskodawca wysuwa roszczenie z tytułu szkody na swoim dobrym imieniu lecz nie poniósł żadnych szkód materialnych lub finansowych lub kiedy wniosek dotyczy skargi wypływającej bezpośrednio z działalności handlowej wnioskodawcy lub działalności na własny rachunek.

Artykuł 7

Koszty związane z transgranicznym charakterem sporu

Pomoc prawną przyznawaną w Państwie Członkowskim, w którym mieści się sąd, pokrywa wymienione koszty związane bezpośrednio z transgranicznym charakterem sporu:

- a) wykładnię;
- b) tłumaczenie dokumentów żądanych przez sąd lub przez właściwy organ i przedłożonych przez beneficjenta, koniecznych dla rozstrzygnięcia sporu;
- c) koszty podróży, poniesione przez wnioskodawcę, w przypadku konieczności osobistego stawienia się osób związanych z reprezentowaniem interesu wnioskodawcy, wynikającej z prawa Państwa Członkowskiego lub wymaganej przez sąd, na podstawie decyzji sądu stanowiącej o tym, iż odnośna osoba nie może zostać w sposób zadowalający przesłuchana w żaden inny sposób.

Artykuł 8

Koszty pokrywane przez Państwo Członkowskie stałego zamieszkania lub pobytu

Państwo Członkowskie stałego zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy zapewnia pomoc prawną, o której mowa w art. 3 ust. 2, obejmującą:

- a) koszty związane z poradą miejscowego prawnika lub innej osoby uprawnionej przez sąd do udzielenia porady prawnej poniesione w tym Państwie Członkowskim do czasu otrzymania wniosku o pomoc prawną przez Państwo Członkowskie, w którym mieści się sąd;
- b) tłumaczenie wniosku oraz koniecznych dokumentów uzasadniających wniosek, w przypadku przekazywania ich do organów tego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 9

Kontynuacja udzielania pomocy prawnej

1. Udzielanie pomocy prawnej osobie z niej korzystającej obejmuje w stopniu całkowitym lub częściowym pokrycie kosztów związanych z wykonaniem orzeczenia w Państwie Członkowskim, w którym mieści się sąd.
2. Osobie, która otrzymała pomoc prawną w Państwie Członkowskim będącym siedzibą sądu, udzielana jest pomoc prawna przewidziana przez prawo Państwa Członkowskiego, w którym dochodzi się uznania lub wykonania orzeczenia.
3. Pomoc prawna, o której mowa w art. 5 i 6, jest nadal dostępna w przypadku wnoszenia odwołania przeciwko korzystającemu z pomocy lub przez korzystającego z pomocy.
4. Państwa Członkowskie mogą przyjąć przepisy dotyczące ponownego rozpatrzenia wniosku o pomoc prawną, bez względu na stadium, w którym postępowanie się znajduje, na podstawie art. 3 ust. 3 i 5, art. 5 i art. 6, włączając w to postępowania, do których odnoszą się ust. 1–3 niniejszego artykułu.

Artykuł 10

Postępowanie pozasądowe

Pomoc prawna rozciąga się także na postępowania pozasądowe w warunkach określonych w niniejszej dyrektywie, jeśli prawo wymaga od stron ich wykorzystania lub gdy sąd nakaze stronom sporu taki tryb postępowania.

Artykuł 11

Autentyczne instrumenty

Pomoc prawna jest udzielana w celu wykonania autentycznych instrumentów w innym Państwie Członkowskim na warunkach określonych w niniejszej dyrektywie

ROZDZIAŁ IV

PROCEDURA

Artykuł 12

Organ przyznający pomoc prawną

Pomoc prawną przyznaje lub odmawia jej właściwy organ Państwa Członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę sąd, bez uszczerbku dla art. 8.

Artykuł 13

Składanie i przekazywanie wniosków o pomoc prawną

1. Wnioski o pomoc prawną mogą być składane:
 - a) właściwemu organowi Państwa Członkowskiego, w którym wnioskodawca stale zamieszkuje lub przebywa (organ przekazujący); lub

b) właściwemu organowi Państwa Członkowskiego, w którym siedzibę ma sąd lub w którym wykonywane jest orzeczenie (organ otrzymujący).

2. Wnioski o pomoc prawną są wypełniane, a dokumenty uzasadniające wniosek są tłumaczone na:

- a) język urzędowy lub jeden z języków Państwa Członkowskiego, w którym mieści się właściwy organ otrzymujący wniosek, będący jednym z języków instytucji wspólnotowych; lub
- b) inny język, wskazany przez Państwo Członkowskie jako język, który akceptuje, zgodnie z art. 14 ust. 3.

3. Właściwe organy przekazujące mogą podjąć decyzję o odmowie przekazania wniosku w przypadku, w którym wniosek jest w sposób oczywisty:

- a) bezzasadny; lub
- b) nie jest objęty zakresem niniejszej dyrektywy.

Warunki, o których mowa w art. 15 ust. 2 i 3 stosują się do takich decyzji.

4. Właściwy organ przekazujący pomaga wnioskodawcy w celu zapewnienia, że do wniosku zostały dołączone wszystkie uzasadniające go dokumenty, wymagane dla umożliwienia rozpatrzenia wniosku. Ponadto pomaga wnioskodawcy w zapewnieniu wszystkich koniecznych tłumaczeń dokumentów uzasadniających wniosek, zgodnie z art. 8 lit. b).

Właściwy organ przekazujący przekazuje wniosek właściwemu organowi otrzymującemu w innym Państwie Członkowskim w ciągu 15 dni od otrzymania poprawnie wypełnionego wniosku w jednym z języków określonych w ust. 2 wraz z dokumentami uzasadniającymi wniosek przetłumaczonymi, jeśli to konieczne, na jeden z tych języków.

5. Dokumenty przekazywane zgodnie z dyrektywą są zwolnione od obowiązku legalizacji lub jakichkolwiek równoznacznych formalności.

6. Państwa Członkowskie nie mogą pobierać opłat za usługi świadczone zgodnie z ust. 4. Państwa Członkowskie stałego zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy mogą podjąć decyzję o zwróceniu kosztów tłumaczenia poniesionych przez właściwy organ przekazujący w przypadku odrzucenia wniosku przez właściwy organ.

Artykuł 14

Właściwe organy i język

1. Państwa Członkowskie wyznaczają organ lub organy odpowiedzialne za przekazywanie (organy przekazujące) oraz za przyjmowanie wniosków (organy przyjmujące).

2. Każde Państwo Członkowskie przekazuje Komisji informacje dotyczące:

- nazw i adresów organów przyjmujących i przekazujących wnioski, określonych w ust. 1,
- swej właściwości miejscowej,

- sposobów odbioru, którymi dysponują,
- języków, które mogą być użyte do wypełnienia wniosku.

3. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o urzędowym języku lub językach instytucji wspólnotowych, innych niż języki tych państw, które zostały dopuszczone przez właściwy organ do wypełnienia wniosków, zgodnie z niniejszą dyrektywą.

4. Państwa Członkowskie przekazują Komisji informacje określone w ust. 2 i 3 przed dniem 30 listopada 2004 roku. Jakakolwiek późniejsza zmiana powyższych informacji musi zostać przedłożona Komisji nie później niż na dwa miesiące przed wejściem danej zmiany w życie w danym Państwie Członkowskim.

5. Informacje określone w ust. 2 i 3 są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 15

Postępowanie dotyczące wniosków

1. Organy krajowe upoważnione do zarządzania wnioskami o pomoc prawną zapewniają, iż wnioskodawca jest w pełni poinformowany o postępowaniu dotyczącym wniosku.
2. W przypadku całkowitego lub częściowego odrzucenia wniosku podawane są powody odrzucenia.
3. Państwa Członkowskie przyjmują przepisy rewizji lub odwołania od decyzji odrzucającej wniosek. Państwa Członkowskie mogą wyłączyć te przypadki, w których wniosek o pomoc prawną jest odrzucony przez sąd lub trybunał, którego rozstrzygnięcia co do istoty sprawy nie podlegają na podstawie przepisów krajowych żadnym środkiem zaskarżenia, lub przez sąd odwoławczy.
4. Mimo administracyjnej natury odwołania się od decyzji odmawiającej lub uchylającej pomoc prawną, na mocy art. 5, odwołania te zawsze ostatecznie podlegają weryfikacji sądowej.

Artykuł 16

Wzór formularza

1. W celu ułatwienia przekazywania wniosków ustanawia się standardowy formularz wniosku o pomoc prawną oraz o przekazanie takiego wniosku, zgodnie ze procedurą określoną w art. 17 ust. 2.
2. Standardowy formularz służący przekazaniu wniosku o pomoc prawną zostanie ustanowiony najpóźniej 30 maja 2003 roku.

Standardowy formularz wniosku o pomoc prawną zostanie ustanowiony najpóźniej 30 listopada 2004 roku.

ROZDZIAŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 17

Komitet

1. Komisję wspiera Komitet.
2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu, stosuje się art. 3 i 7 decyzji Rady nr 1999/468/WE.
3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 18

Informacja

Właściwe organy krajowe współpracują ze sobą w celu informowania społeczeństwa oraz kręgów zawodowych, na temat różnych systemów pomocy prawnej, wykorzystując do tego w szczególności Europejską Sieć Sądową ustanowioną zgodnie z decyzją nr 2001/470/WE.

Artykuł 19

Korzystniejsze przepisy

Dyrektywa nie stoi na przeszkodzie przyjmowaniu przez Państwa Członkowskie rozwiązań bardziej korzystnych dla wnioskodawców i korzystających z pomocy prawnej.

Artykuł 20

Stosunek do innych instrumentów

Dyrektywa niniejsza ma pierwszeństwo, w stosunkach pomiędzy Państwami Członkowskimi i w stosunku do jej przedmiotu, przed postanowieniami zawartymi w umowach dwu- i wielostronnych pomiędzy Państwami Członkowskimi, w tym:

- a) w Porozumieniu europejskim w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej, podpisanym w Strasburgu w dniu 27 stycznia 1977 r. zmienionym Protokołem do Porozumienia europejskiego w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej, podpisanym w Moskwie w 2001 r.;
- b) w Konwencji haskiej z dnia 25 października 1980 r. o ułatwieniu dostępu do wymiaru sprawiedliwości w stosunkach międzynarodowych.

Artykuł 21

Transpozycja do krajowego porządku prawnego

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy nie później niż dnia 30 listopada 2004 r., z wyjątkiem art. 3 ust. 2 lit a), którego transpozycja będzie miała miejsce nie później niż 30 maja 2006 r., i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie prześlą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 22

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 23

Adresaci

Dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Brukseli, dnia 27 stycznia 2003 r.

W imieniu Rady

G. PAPANDREOU

Przewodniczący